

Kan bare gjengis offentlig i
anonymisert form, jf. domstolloven
§ 130 første ledd

NORGES HØYESTERETT

Den 14. juni 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Indreberg, Arntzen og Thyness i

HR-2024-1064-U, (sak nr. 24-086465SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Koshin Abdulbagi)

mot

X kommune (advokat Inger Lise Nakken)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om utsatt iverksettelse av Barneverns- og helsenemndas vedtak om omsorgsovertakelse, jf. tvisteloven § 36-2 tredje ledd.
- (2) Barneverns- og helsenemnda i Y fattet 22. desember 2023 vedtak om overtakelse av omsorgen for tre søsken. For det ene barnet, født i 2016, besluttet nemnda samtidig at iverksettelsen av vedtaket skulle utsettes til fristen for å bringe saken inn for tingretten var ute, eller saken var endelig avgjort, jf. forvaltningsloven § 42.
- (3) Barnas mor, A, begjærte 18. januar 2024 overprøving av vedtaket om omsorgsovertakelse. Etter inngivelse av tilsvaret, begjærte X kommune opphevelse av utsatt iverksettelse av vedtaket. Mor anførte at begjæringen ikke skulle tas til følge.
- (4) Søndre Østfold tingrett avsa 19. mars 2024 kjennelse med slik slutning:

«Utsatt iverksettelse av omsorgsovertakelse av B, født 00.00.2016,
jf. Barneverns- og helsenemndas vedtak av 22. desember 2023 i sak
BOS-2023/002056, oppheves.»
- (5) A anket tingrettens kjennelse til Borgarting lagmannsrett. Anken ble inngitt 8. april 2024.
- (6) Den 19. april 2024 ble Barneverns- og helsenemndas vedtak iverksatt, ved at barnet ble flyttet i fosterhjem.
- (7) Borgarting lagmannsrett avsa 2. mai 2024 kjennelse med slik slutning:

«Vedtaket om omsorgsovertakelse av B gis ikke utsatt iverksettelse.»

- (8) A har anket til Høyesterett.
- (9) Det er anført at tvisteloven § 36-2 tredje ledd må tolkes slik at det må foreligge en rettskraftig kjennelse som avgjør spørsmålet om utsatt iverksettelse, før vedtaket eventuelt kan iverksettes. Lovbestemmelsen innebærer en uklar rettsregel. Lagmannsretten har ikke vurdert om barnet kan flyttes. Det er anført at barnevernstjenesten har plassert barnet under sin omsorg uten hjemmel i lov, og at det ikke er til barnets beste å bli plassert utenfor hjemmet.
- (10) Det er også anført at lagmannsretten ikke har tatt stilling til hva resultatet innebærer for familiens rett til familieliv etter Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8.
- (11) Mor har inngitt ytterligere et prosesskriv hvor det anføres at det foreligger rettslig interesse i få prøvd anken. Det er blant annet vist til at flyttingen av barnet er ulovlig, og at denne derfor ikke kan få rettsvirkninger – det ville være i strid med EMK artikkel 8. Det anføres at den rettspraksis kommunen har vist til, ikke gjelder en situasjon der nemnda har besluttet utsatt iverksettelse.
- (12) Det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens kjennelse oppheves, og at barnet flyttes tilbake til mor inntil det foreligger rettskraftig dom.
- (13) *X kommune* har inngitt tilsvaer. Det anføres i korte trekk at det ikke lenger foreligger rettslig interesse i å få utsatt iverksettelse, og at anken derfor må avvises. Subsidiært anføres det at anken ikke bør tillates fremmet, og atter subsidiært at anken bør forkastes. Det er vist til at spørsmålet om utsatt iverksettelse er vurdert av to rettsinstanser.
- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke over kjennelse. Etter tvisteloven § 30-6 er utvalgets kompetanse begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovtolkning.
- (15) Etter barnevernsloven § 5-2 første ledd skal vedtak om omsorgsovertakelse settes i verk som snart som mulig. Av tvisteloven § 36-2 siste ledd følger det at et søksmål for rettslig prøving av vedtak om omsorgsovertakelse ikke er til hinder for at vedtaket settes i verk med mindre retten ved kjennelse bestemmer noe annet. Regelen er altså at vedtak om omsorgsovertakelse skal iverksettes snarest mulig med mindre retten har avsagt kjennelse om utsatt iverksettelse.
- (16) Om forholdet der nemnda har vedtatt utsatt iverksettelse, uttaler lagmannsretten:

«Nemnda har besluttet utsatt iverksettelse av omsorgsovertakelsen av B etter forvaltningsloven § 42. Ved søksmål bestemmer tvisteloven § 36-2 tredje ledd første punktum at «[s]øksmål er ikke til hinder for at vedtaket settes i verk eller opprettholdes med mindre retten ved kjennelse bestemmer noe annet». Bestemmelsen regulerer ikke direkte situasjonen når nemnda har besluttet utsatt iverksettelse. I et slikt tilfelle legger imidlertid lagmannsretten til grunn at tvisteloven § 36-2 tredje ledd ved søksmål gir domstolene kompetanse til å fastholde nemndas vedtak om utsatt iverksettelse av vedtak om omsorgsovertakelse, eller falle tilbake på hovedregelen om at vedtaket «skal settes i verk så snart som mulig», jf. barnevernsloven § 5-2 første ledd første punktum. Tvisteloven § 36-2 tredje ledd bygger på at domstolene skal ha en selvstendig adgang til å vurdere spørsmålet om utsatt iverksettelse. Hensynet til barnets beste tilsier også at domstolene ikke kan være bundet av nemndas tidligere beslutninger om dette. Det følger også av forvaltningsloven § 42 første ledd siste punktum at det som er bestemt i annen lovgiving om utsatt virkning av søksmål, «[f]or øvrig gjelder». Lagmannsretten presiserer imidlertid at det ikke er tale om en overprøving av nemndas vedtak, men en selvstendig

vurdering av om det er grunnlag for utsatt iverksettelse etter tvisteloven § 36-2 tredje ledd. Avgjørelsen skal skje ut fra situasjonen i dag.»

- (17) Ankeutvalget slutter seg til denne forståelsen.
- (18) Det fremgår for øvrig av nemndas vedtak at også den la til grunn at tingretten ville kunne ta stilling til spørsmålet om utsatt iverksettelse på nytt, jf. tvisteloven § 36-2, og at nemnda derfor vurderte spørsmålet om utsettelse i det tidsperspektivet, altså utsettelse i noe over en måned.
- (19) Det kan se ut til at lagmannsretten ikke var gjort oppmerksom på at omsorgen for barnet var overtatt etter at tingrettens kjennelse var anket til lagmannsretten, men før lagmannsretten avsa sin kjennelse. I slike tilfeller følger det av Høyesteretts praksis at ankesaken skal heves, jf. Rt-2013-302 med videre henvisning til Rt-2010-1141. Etter at vedtaket er iverksatt må spørsmålet om omgjøring i tilfelle bringes inn for den instans søksmålet står for, jf. videre samme sted. Resultatet i denne saken må da bli at lagmannsrettens kjennelse oppheves og ankesaken heves.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves, og ankesaken heves.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)